

Septuagesima

Pastor Johannes Rydh

Predikan på distans, 31 januari 2021

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: O Gud, låt oss idag få fira gudstjänst med rätt sinnelag, så att vi tar till oss ditt heliga och dyrbara ord. Bryt ned vår egenrättfärdighet, och låt oss rätt förstå allt vad du vill säga till oss i ditt evangelium, så att vi tar emot din oförskyllda nåd, och blir evigt saliga. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Matt. 20:1–16

1 Vid den tiden berättade Jesus denna liknelse för sina lärjungar: "Himmelriket är likt en husbonde som tidigt på morgonen gick ut för att leja arbetare till sin vingård.

2 Han kom överens med dem om en dagslön på en denar och skickade dem till sin vingård. 3 Vid tredje timmen gick han ut och fick se andra stå arbetslösa på torget.

4 Han sade till dem: Gå ni också till min vingård! Jag skall ge er en rättvis lön. 5 Och de gick. Vid sjätte och vid nionde timmen gick han ut igen och gjorde likadant.

6 Också vid elfte timmen gick han ut och fann några andra stå där, och han sade till dem: Varför står ni här hela dagen arbetslösa? 7 De svarade honom: Därför att ingen har lejt oss. Han sade då till dem: Gå till min vingård, ni också.

8 På kvällen sade vingårdens herre till sin förvaltare: Kalla på arbetarna och ge dem deras lön. Men börja med de sista och sluta med de första. 9 De som hade blivit lejade vid elfte timmen kom då fram och fick var sin denar. 10 När sedan de första kom, trodde de att de skulle få mer, men också de fick en denar. 11 När de fick den, klagade de på husbonden och sade: 12 De där som kom sist har gjort en timme, och du har jämställt dem med oss, som har stått ut med dagens slit och hetta. 13 Han svarade en av dem: Min vän, jag gör dig ingen orätt. Kom du inte överens med mig om en denar? 14 Ta det som är ditt och gå. Men åt

den siste vill jag ge lika mycket som åt dig. 15 Får jag inte göra som jag vill med det som är mitt? Eller ser du med onda ögon på att jag är så god? 16 Så skall de sista bli de första och de första bli de sista."

Inledning

Idag inleds förfastan med Septuagesima. Ordet betyder "den sjuttionde" och syftar till att det under den kommande veckan kommer vara 70 dagar fram till påsk.

Dagens berättelse om arbetarna i vingården som alla fick lika mycket i lön väcker nog en del anstöt i världen. "Lika lön för lika arbete" är ju en flitigt använd devis i vårt samhälle, i synnerhet angående löneskillnader mellan män och kvinnor, och den är förankrad i lagen. Går alltså Jesus emot detta i sin liknelse? Är Gud orättvis?

Den som säger så har dock missat de avgörande inledelseorden: "*Himmelriket är likt...*" Därav förstår vi att det är en liknelse som handlar om andliga ting, om Guds rike, inte om villkoren på arbetsmarknaden. I det borgerliga livet ska lön fördelas efter de uppgifter och det ansvar som arbetaren har. Skriften säger också: "*Arbetaren är värd sin lön.*" (Luk. 10:7) Visst är det så att vi kristna inte ska vara avundsjuka på vår nästa, bli stridslystna och till varje pris kräva det som vi har laglig rätt till, utan snarare vara fördragsamma och vänliga. Men det är inte det som vår text handlar om.

Det sammanfattas väl av söndagens överskrift och rubrik i evangelieboken, som lyder "Guds oförskyllda nåd". Nåden ger Gud oss, helt utan att vi förtjänat den. Och här gäller helt andra villkor än i våra jordiska arbeten. Här gäller inte vem som har arbetat och ansträngt sig mest, vem som är senior på arbetsplatsen, eller om man har personlig koppling till arbetsgivaren. Nej, här måste vi istället säga "lika lön för inget arbete".

Guds oförskyllda nåd

Det första vi måste ta fasta på är att alla människor i lika hög grad är i behov av Guds nåd. Alla har vi syn-

dat. Alla är vi av vår onda och fallna natur värda samma eviga straff, såsom lagens budord har förkunnat. På grund av arvsyndens vilar Guds vrede och straff över oss. Om det vore upp till vår egen förmåga, skulle inte en enda människa passera anställningsintervjun till den andliga vingården, eller få uppbära någon rättmätig lön av något arbete däri. Lagens stränga krav skulle omedelbart förpassa ansökningen till papperskorgen. Den medger inte någon syndare tillträde. Den människa som förnekar allvaret i detta tillstånd, och som inte tror sig behöva någon frälsning, hon misstar sig grundligt.

Men nu är det så märkligt att det istället är husbonden själv, Gud, som går ut till torget och söker upp alla sysslolösa, och enträget manar dem till att gå in i hans vingård. Han ställer inte upp några krav på deras skicklighet, eller ställer några ingående frågor om deras livsföring. Och alla får de samma lön. Lönen är en bild av frälsningen.

Denna andliga denar erbjuds åt alla att tas emot genom Ordet och sakramenten utan några motkrav, helt gratis och för intet. Det är inte som andra religioner, lagreligionerna, där nåd endast fås som belöning för goda gärningar. Vårt eget arbete och våra ansträngningar har vad frälsningen gäller inget som helst värde eller relevans. Försöker vi bära fram något av oss själva inför Gud blir det istället till ett hinder, som skiljer oss från Guds kärlek. Allt vi har att göra är att ta emot gåvan, ovärdiga som vi är, och tacka Gud för hans oförskyllda nåd. Kontrasten mot den världsliga lönesättningen är slående.

Allt detta är enligt förnuftet den högsta orättvisan. Det förväntar och kräver att lönen sätts i proportion till ansträngningarna. Den som verkligen avhållit sig från synd, bett sina böner, fastat och kanske gått i kloster, borde förstås bli mer belönad än den genomsnittliga kristne. För att inte tala om den som levt ogudaktigt, och ångrat sig först i sitt livs elfte timme, såsom rövaren på korsen. För förnuftet är gärningsläran så självklar att när Gud uppenbarar en annan väg, är den helt och hållet främmande. Men så är det. Guds nåd kommer utan villkor, utan krav. Och den gäller alla människor. Här erbjuder Bibeln en jämställdhet som långt överträffar denna världens: *"Alla ni som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus. Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus."* (Gal. 3:27–29)

Har då Gud utan vidare glömt bort vår synd? Ignorerar han lagens stränga straff, som vi alla har gjort oss förtjänta av? Är inte Gud en helig och rättfärdig Gud, som är vred på syndaren? Hur kan han då ge

oss en full dagslön, när vi inte har arbetat?

Det gör han därför att det är Kristus som har gjort detta arbete. Det är han som har slitit, och burit syndens straff i vårt ställe. Så är det alltså inte såsom när vissa regeringar benådar brottslingar för att de egentligen inte håller med om lagen som dömt dem. Det är inte så att Gud ser mellan fingrarna och menar att synden inte är så allvarlig. Nej, lagens alla krav har uppfyllts i sin helhet, men det är Guds Son som har gjort det och inte vi. Nåden kommer endast av att Kristus har friköpt oss.

Det går också att göra en tolkning av liknelsen så att arbetslagen som anländer till vingården vid olika tillfällen är olika personer och folk under frälsningshistorien. De som blev kallade tidigt på morgonen kan då representera Adam och Eva, de första kristna. Därefter Noa, och så vidare till patriarkerna. Sedan kom Israels folk, judarna, och tog plats och arbetade i vingården. Sist av alla, i elfte timmen, fick också hedningarna komma in i Guds rike. Judarna hade stått ut med Mose lag, "dagens slit och hetta", och alla dess föreskrifter och bud. Ändå fick alla samma lön: frälsningen genom Jesus Kristus. Man behöver inte ge liknelsen en sådan tolkning, men den stämmer väl med Skriftens undervisning.

Nådelönen

Att Gud kallar oss utan krav på egna verk betyder förstås inte att vi ska vara sysslolösa. Guds kallelse till vingården är också en kallelse till arbete i kyrkan. Guds rike behöver sina arbetare. Jesus säger: *"Skörden är stor, men arbetarna är få. Be därför skördens Herre att han skickar ut arbetare till sin skörd."* (Matt. 9:37–38) Framför allt ska vi be Gud att han ger oss goda och trogna förkunnare. Men också de som inte är kallade till predikoämbetet ska främja Guds rike genom bön, genom vittnetsbörd om tron och genom ett gudfruktigt liv. Också detta är värt sin lön.

Men om den lönen gäller en viktig skillnad. Bibeln lär att olika kristna får i det eviga livet olika grader av härlighet. Paulus skriver till korintierna:

Ty någon annan grund kan ingen lägga än den som är lagd, Jesus Kristus. Om någon bygger på den grunden med guld, silver och dyrbara stenar eller med trä, hö och halm, så skall det visa sig vad var och en har byggt. Den dagen kommer att visa det, eftersom den uppenbaras i eld, och hur vars och ens verk är skall elden pröva.

*Om det verk någon har byggt består pro-
vet, skall han få lön. Men om hans verk
bränns upp, skall han gå miste om lönen.
Självs skall han dock bli frälst, men som ge-
nom eld. (1 Kor. 3:11-15)*

Detta är Bibelns lära om den så kallade nådelö-
nen. Observera alltså att detta *inte* handlar om frälsning-
en, inte om den oförskyllda nådens denar. Alla som
bygger på grunden Kristus blir frälsta genom honom.
Nådelönnen är en belöning för arbete vi utför inte i
syfte att vinna nåden, utan därför att vi redan fått nå-
den. Gud ger olika människor olika uppgifter i hans
rike, alltefter deras förmågor. Så sammanfattar vår
bekännelse i apologin:

*Belöningarna skall sålunda vara olika ef-
ter de olika arbetena. Men syndaförlåtel-
sen är lika för alla och en och den samma,
såsom Kristus är en, och den bjudes av nåd
åt alla, som tro, att deras synder äro dem
förlåtna för Kristi skull. (SKB s. 134)*

Låt oss hålla fast detta. Evangeliet ger oss kraft
och mod att bekämpa synden, vissa om att Guds för-
låtelse även gäller oss. Genom hans goda vilja, hans
oförskyllda nåd, blir vi saliga.

Amen.

Bön: Herre vår Gud, himmelske Fader, du som ge-
nom ditt heliga ord har kallat oss alla till arbetare i
din vingård. Vi ber dig: Giv oss din helige Ande, så
att vi troget arbetar i vår kallelse och lyder din vil-
ja. Hjälp oss att sätta vårt hopp endast till din nåd,
som du har uppenbarat för oss genom din Son Jesus
Kristus, vår Herre. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med
sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss.
Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att
vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare,
och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tåla-
mod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus
Kristus, vår Herre. Amen.